

BELGISCHE SENAAT

 ZITTING 2002-2003

27 NOVEMBER 2002

**Wetsvoorstel betreffende het onderzoek
op embryo's *in vitro***

AMENDEMENTEN
 ingediend na de goedkeuring
 van het verslag

Nr. 325 VAN MEVROUW NYSSSENS C.S.

Art. 2

In het voorgestelde 5°, de woorden «en de personen met wier gameten of genetisch materiaal het embryo is aangemaakt om onderzoeksdoeleinden, dat wil zeggen de donoren van gameten of genetisch materiaal» **doen vervallen.**

Verantwoording

Dit amendement is een logisch gevolg van ons standpunt, dat ertoe strekt de aanmaak van embryo's uitsluitend voor onderzoeksdoeleinden te verbieden.

 Zie:
Stukken van de Senaat:**2-695 - 2000/2001:**

Nr. 1: Wetsvoorstel van de heren Monfils en Mahoux.

2-695 - 2001/2002:

Nrs. 2 tot 11: Amendementen.

Nr. 12: Verslag.

Nr. 13: Bijlagen.

Nr. 14: Artikelen aangenomen in eerste lezing.

Nrs. 15 en 16: Adviezen.

2-695 - 2002/2003:

Nr. 17: Amendementen.

Nr. 18: Verslag.

Nr. 19: Tekst aangenomen door de commissie.

Nrs. 20 en 21: Amendementen.

SÉNAT DE BELGIQUE

 SESSION DE 2002-2003

27 NOVEMBRE 2002

**Proposition de loi relative à la recherche
sur les embryons *in vitro***

AMENDEMENTS
 déposés après l'approbation
 du rapport

N° 325 DE MME NYSSSENS ET CONSORTS

Art. 2

Au 5° proposé, supprimer les mots «et celles avec les gamètes ou le matériel génétique desquelles l'embryon a été constitué à des fins de recherche, c'est-à-dire les donneurs de gamètes ou de matériel génétique».

Justification

Cet amendement est une suite logique de notre position visant à interdire la création d'embryons aux seules fins de recherche.

 Voir:
Documents du Sénat:**2-695 - 2000/2001:**N° 1: Proposition de loi de MM. Monfils et Mahoux.**2-695 - 2001/2002:**N°s 2 à 11: Amendements.N° 12: Rapport.N° 13: Annexes.N° 14: Articles adoptés en première lecture.N°s 15 et 16: Avis.**2-695 - 2002/2003:**N° 17: Amendements.N° 18: Rapport.N° 19: Texte adopté par la commission.N°s 20 et 21: Amendements.

Nr. 326 VAN MEVROUW NYSSSENS C.S.

Art. 3

In het eerste lid, tussen de woorden «is» en «toegelaten», het woord «alleen» invoegen.

Verantwoording

Dit amendement neemt amendement nr. 183 van de heer Remans over, dat in de commissie werd verworpen met 5 tegen 5 stemmen, bij 4 onthoudingen.

Uit artikel 3 blijkt dat onderzoek dat niet overeenkomstig de voorwaarden bedoeld in artikel 3 geschiedt, niet is toegestaan. Volgens de Raad van State is het aanbevolen zo te handelen dat de voorgestelde wet daarover geen twijfel laat bestaan.

Nr. 327 VAN MEVROUW NYSSSENS C.S.

Art. 3

In het 6°, na het woord «bestaat» de woorden «, die kan worden uitgevoerd op ander celmateriaal van dierlijke of menselijke oorsprong en» invoegen.

Verantwoording

Het is van belang de in acht te nemen voorangsregels te vermelden vóór men een onderzoek op embryo's *in vitro* aanvat: die voorangsregels vooronderstellen dat het onderzoek op menselijke embryo's een aanvulling is bij voorafgaand onderzoek waarbij gebruik kan worden gemaakt van eerst dierlijk materiaal en vervolgens niet-embryonair menselijk materiaal. Dat vereiste is terug te vinden in het voorstel van resolutie betreffende het Verdrag van de Raad van Europa inzake de rechten van de mens en de biogeneeskunde, wat het onderzoek op embryo's *in vitro* betreft (stuk Senaat, nr. 1-1055/2, 1997-1998, blz. 7), in advies nr. 18 van 16 september 2002, blz. 44, 3°, bij de meningen die bepaalde leden te kennen hebben gegeven en in het standpunt dat de UCL op 7 oktober 2002 (blz. 3) heeft ingenomen.

Nr. 328 VAN MEVROUW NYSSSENS C.S.

Art. 4

Paragraaf 2 van dit artikel doen vervallen.

Verantwoording

Gelet op de vereiste terughoudendheid jegens menselijke embryo's teneinde niet te raken aan hun waardigheid, is het in de huidige stand van het onderzoek onaanvaardbaar, embryo's alleen voor onderzoeksdoeleinden aan te maken. De ruimschoots overtallige embryo's moeten daartoe volstaan. Indien op een bepaald ogenblik een tekort of nieuwe wetenschappelijke gegevens de aanmaak van nieuwe embryo's vereisen, kan dat alleen toegestaan worden onder zeer strikte voorwaarden.

Wij delen bovendien de mening van de EGE, die het in zijn advies nr. 15 ethisch onaanvaardbaar acht embryo's aan te maken

N° 326 DE MME NYSSSENS ET CONSORTS

Art. 3

À l'alinéa 1er, remplacer les mots «est autorisée si» par les mots «n'est autorisée que si».

Justification

Cet amendement reprend l'amendement n° 183 de M. Remans, qui a été rejeté en commission par 5 voix contre 5 et 4 abstentions.

Il résulte selon l'article 3 que la recherche qui n'est pas effectuée conformément aux conditions visées dans cet article 3 n'est pas autorisée. Selon le Conseil d'État, il est recommandé de faire en sorte que la loi proposée ne laisse subsister aucun doute sur ce point.

N° 327 DE MME NYSSSENS ET CONSORTS

Art. 3

Compléter le 6° par ce qui suit: «pouvant s'effectuer sur d'autres matériaux cellulaires, d'origine animale ou d'origine humaine».

Justification

Il importe de préciser les règles de progressivité à respecter avant d'entamer une recherche sur les embryons *in vitro*: ces règles de progressivité supposent le caractère subsidiaire de la recherche sur les embryons humains par rapport aux recherches préalables qui peuvent être réalisées avec du matériel animal, d'abord, avec du matériel humain non embryonnaire ensuite. Cette exigence se retrouve dans la proposition de résolution relative à la Convention du Conseil de l'Europe sur les droits de l'homme et la biomédecine en ce qui concerne la recherche sur les embryons *in vitro* (doc. Sénat, n° 1-1055/2, 1997-1998, p. 7), dans l'avis n° 18 du 16 septembre 2002, p. 44, 3°, parmi les opinions émises par certains membres, ainsi que dans la position adoptée par l'UCL le 7 octobre 2002 (p. 3).

N° 328 DE MME NYSSSENS ET CONSORTS

Art. 4

Supprimer le § 2.

Justification

Au stade actuel des recherches, en raison de la réserve qui doit marquer les attitudes envers les embryons humains pour maintenir la signification de leur dignité, il est inacceptable de créer des embryons uniquement dans un but de recherche. Les très nombreux embryons surnuméraires devraient suffire. Si le moment venu, une pénurie de ceux-ci ou bien des données scientifiques nouvelles exigeaient la création d'embryons, celle-ci ne pourrait être autorisée que dans des limites très strictes.

Nous partageons par ailleurs l'avis n° 15 du GEE, dans lequel le groupe juge éthiquement inacceptable la création d'embryons à

met donaties van gameten om stamcellen te verkrijgen, aangezien overtallige embryo's als alternatieve bron beschikbaar zijn.

De groep meent bovendien dat het op dit ogenblik voorbarig is embryo's door middel van somatische celkerntransplantatie aan te maken voor therapeutisch onderzoek via stamcellen, aangezien vele onderzoeken nog met behulp van andere bronnen van menselijke stamcellen (overtallige embryo's, foetaal weefsel en adulte stamcellen) haalbaar blijken.

De verre therapeutische mogelijkheden moeten afgewogen worden tegen andere overwegingen zoals de risico's voor de gezondheid van de vrouw, de druk waaronder vrouwen kunnen komen te staan om eicellen af te staan, het risico op een instrumentalisering van de vrouw en op een banalisering van het embryo.

Het is dus onaanvaardbaar dat vrouwen aangespoord mogen worden om alleen voor wetenschappelijke doeleinden eicellen af te staan, buiten het strikte kader van de medisch begeleide voortplanting. Het advies nr. 18 van het Raadgevend Comité voor bioëthiek bevat daarover interessante ideeën. De bijgevoegde afzonderlijke nota maakt duidelijk dat vrouwen het erover eens zijn dat hun waardigheid behouden moet blijven door intrusieve begeleide voortplantingstechnieken louter aan hun behoeften ondergeschikt te maken.

Nr. 329 VAN MEVROUW NYSSSENS C.S.

Art. 5

Aan het 3° van dit artikel de woorden toevoegen :

« en onderzoek uit te voeren met een winstoogmerk of met rechtstreekse en/of onrechtstreekse vergoeding van de betrokken personen. In voorkomend geval kunnen alleen de kosten vergoed worden waarvan de aard en de nadere regels door de Koning bepaald worden ».

Verantwoording

Men moet het principe van de niet-commercialisering van het menselijk lichaam en de daaraan verbonden gevolgen nauwkeurig omschrijven. Er behoort een verbod te komen, niet alleen op het verhandelen van bestaande embryo's, maar ook op het voorstellen van welke vorm van vergoeding ook in elk stadium van het voortplantingsproces. Het is daarbij niet belangrijk of het om een rechtstreekse geldelijke vergoeding gaat dan wel om een zijdelingse, dat wil zeggen een korting op de kosten van de hulp bij voortplanting. Dit amendement strekt er meer bepaald toe te verbieden een vergoeding in welke vorm ook toe te kennen aan de persoon die eicellen laat wegnemen voor onderzoek, wat is toegestaan volgens artikel 4, § 2, (zie het advies van de *Commission éthique du Conseil des femmes francophones de Belgique* van 22 november 2002).

Nr. 330 VAN MEVROUW NYSSSENS C.S.

Art. 5

Het 4° aanvullen als volgt :

« of ingrepen die tot doel hebben een wijziging aan te brengen in het genoom van de afstamming ».

partir de dons de gamètes afin de se procurer des cellules souches, étant donné que les embryons surnuméraires représentent une source alternative disponible.

Le groupe estime, en outre, que, pour l'heure, la création d'embryons par transfert de noyaux de cellules somatiques pour les besoins de la recherche sur la thérapie par les cellules souches serait prématurée, étant donné qu'il existe un vaste champ de recherches à explorer à l'aide d'autres sources de cellules souches humaines (à partir d'embryons surnuméraires, de tissu foetal et de cellules souches adultes).

Les perspectives thérapeutiques éloignées doivent être mises en balance avec d'autres considérations liées aux risques pour la santé de la femme, aux pressions dont les femmes sont susceptibles de faire l'objet en tant que sources d'ovocytes, aux possibilités d'instrumentalisation de la femme et au risque de banalisation de l'embryon.

Il est donc inacceptable d'autoriser la stimulation des femmes dans le seul but d'obtenir des ovules à des fins de recherche scientifique, en dehors du cadre strict des procréations médicalement assistées. Des réflexions intéressantes sont développées à ce propos dans l'avis n° 18 du Comité consultatif de bioéthique. Dans la note individuelle qui y est attachée, il est précisé par ailleurs que le consensus se fait entre les femmes autour de la nécessité de préserver la dignité des femmes, en mettant les techniques intrusives de reproduction assistée au seul service des besoins de celles-ci.

N° 329 DE MME NYSSSENS ET CONSORTS

Art. 5

Compléter le 3° comme suit :

« et de pratiquer la recherche dans un but de lucre ou moyennant rémunération directe et/ou indirecte des personnes concernées. Seul peut intervenir, le cas échéant, le remboursement des frais engagés dont la nature et les modalités sont fixées par le Roi ».

Justification

Le principe de la non-commercialisation du corps humain et les implications de ce principe doivent être précisés. Au-delà de l'interdiction d'un usage commercial de l'embryon existant, c'est en effet la proposition de toute rémunération pour chaque étape du processus de procréation qui doit être prohibée, que cette rémunération s'effectue en argent ou qu'elle consiste plus indirectement, en une réduction du coût du processus d'aide à la procréation. Cet amendement vise notamment à interdire d'allouer un paiement, quel qu'en soit la forme à la personne qui se prêterait à un prélèvement d'ovocytes pour la recherche, prélèvement que permet l'article 4, § 2, (voir avis de la Commission éthique du Conseil des femmes francophones de Belgique du 22 novembre 2002).

N° 330 DE MME NYSSSENS ET CONSORTS

Art. 5

Compléter le 4° comme suit :

« ou des interventions ayant pour but d'introduire une modification dans le génome de la descendance. ».

Verantwoording

In zijn advies vermeldt de Raad van State dat artikel 5, 5°, niet volledig strookt met artikel 13 van het Europees Verdrag inzake de rechten van de mens en de biogeneeskunde. Voorts wijst de Raad erop dat in het *explanatory report* van dat verdrag staat dat ingrepen die een verandering beogen in het genoom van nakomelingen, verboden zijn. Verboden zijn dus meer bepaald genetische wijzigingen in de zaadcellen of de eicellen bestemd voor de bevruchting (advies van de Raad van State, blz. 9-10). Dat verbod gold reeds in het voorstel van resolutie over het Verdrag Biogeneeskunde (stuk Senaat, nr. 1-1055/2, 1997-1998, blz. 7).

Bij de huidige stand van zaken is iedereen het erop het internationale niveau over eens om dat soort ingrepen te verbieden om redenen ingegeven door de volksgezondheid. Het lijkt bijgevolg niet aangewezen dat ons land daaromtrent enig voorbehoud maakt.

Nr. 331 VAN MEVROUW NYSSSENS C.S.

Art. 5

In het 5° na de woorden «behandelingen» de woorden «op gameten of embryo's» invoegen.

Verantwoording

Dit amendement neemt een door de Raad van State voorgestelde verduidelijking over: uit de tekst kan inderdaad niet met zekerheid worden afgeleid of het verbod enkel betrekking heeft op de selectie van embryo's zelf dan wel ook op onderzoeken en de behandelingen op gameten met als doel een embryo van een welbepaald geslacht te verkrijgen.

Nr. 332 VAN MEVROUW NYSSSENS C.S.

Art. 5

In het voorgestelde 5°, na de woorden «ter voorkoming van» de woorden «ernstige, erfelijke» invoegen.

Verantwoording

Dit amendement strekt ertoe dit artikel in overeenstemming te brengen met artikel 14 van het Europees Verdrag inzake de rechten van de mens en de biogeneeskunde. Artikel 26 van dat Verdrag verbiedt welke beperking ook.

Nr. 333 VAN MEVROUW NYSSSENS C.S.

Art. 5

Dit artikel aanvullen met een 6°, luidende:

«6° de kern van een eicel over te brengen in een andere eicel, tenzij wanneer het gaat om uitzonderlijke genetische ziekten.»

Justification

Dans son avis le Conseil d'État énonce que l'article 5, 5°, n'est pas tout à fait conforme à l'article 13 de la Convention européenne sur les droits de l'homme et la biomédecine. Le rapport explicatif à cette Convention, rappelle le Conseil d'État énonce que les interventions ayant pour but d'introduire une modification dans le génome de la descendance sont interdites. Sont donc prohibées en particulier les modifications génétiques des spermatozoïdes ou des ovules destinés à la fécondation (avis du Conseil d'État, pp. 22-23). Cette interdiction existait dans le texte de la proposition de résolution relative à la Convention Biomédecine (doc. Sénat, n° 1-1055/2, 1997-1998, p. 7).

Dans l'état actuel des choses, il existe un consensus au niveau international pour interdire ce type d'interventions essentiellement pour des raisons de santé publique. Il ne paraît dès lors pas opportun que la Belgique formule une réserve sur ce point.

N° 331 DE MME NYSSSENS ET CONSORTS

Art. 5

Au 5°, insérer après le mot «traitements» les mots «sur des gamètes ou des embryons».

Justification

Cet amendement reprend la précision suggérée par le Conseil d'État: le texte ne permet en effet pas de déduire avec certitude si l'interdiction porte uniquement sur la sélection d'embryons mêmes ou si elle porte également sur les recherches ou les traitements de gamètes dans le but d'obtenir un embryon d'un sexe déterminé.

N° 332 DE MME NYSSSENS ET CONSORTS

Art. 5

Au 5° proposé, insérer après le mot «maladies» les mots «héréditaires graves».

Justification

Cet amendement vise à assurer la conformité de cet article avec l'article 14 de la Convention sur les droits de l'homme et la biomédecine, article pour lequel la Convention n'admet aucune restriction en vertu de son article 26.

N° 333 DE MME NYSSSENS ET CONSORTS

Art. 5

Compléter cet article par un 6°, rédigé comme suit:

«6° de transférer le noyau d'un ovule dans un autre ovule, sauf en cas de maladies génétiques exceptionnelles.»

Verantwoording

Dat verbod is noodzakelijk om te voorkomen dat kinderen worden geboren waarvan de DNA-molecule afkomstig is van twee verschillende vrouwen en waarvan de erfelijkheid aan moederszijde bijgevolg dubbel zou zijn.

Nr. 334 VAN MEVROUW NYSSSENS C.S.

Art. 7

In § 2, vóór het eerste lid een nieuw lid invoegen, luidende:

«Het betrokken plaatselijk ethisch comité kan slechts geldig beraadslagen en beslissen als twee derde van de leden aanwezig zijn. Het spreekt zich uit met een meerderheid van twee derde van de aanwezige leden.»

Verantwoording

De procedure vermeldt het aanwezigheids- en stemquorum niet. Onmogelijk te weten dus welke meerderheid in het plaatselijk ethisch comité nodig is om zijn advies als gunstig te beschouwen.

Nr. 335 VAN MEVROUW NYSSSENS C.S.

Art. 7

In § 2, derde lid, de tweede volzin doen vervallen.

Verantwoording

Het advies van de Federale Commissie, een onafhankelijk controleorgaan, moet doorslaggevend blijven. Het is niet normaal dat, wanneer de termijn van twee maanden overschreden wordt, men haar advies terzijde legt.

Nr. 336 VAN MEVROUW NYSSSENS C.S.

Art. 7

In § 2, derde lid, de laatste volzin doen vervallen.

Verantwoording

Technisch amendement.

Deze volzin staat reeds in artikel 10, dat de procedure voor de Federale Commissie regelt.

Nr. 337 VAN MEVROUW NYSSSENS C.S.

Art. 8

In het vierdegedachtstreepje van het tweedelidde woorden « , in voorkomend geval, » doen vervallen.

Justification

Cette interdiction s'impose afin d'éviter la naissance d'enfants dont la molécule d'ADN provient de deux femmes différentes et qui, par conséquent, disposeraient d'une double hérédité maternelle.

N° 334 DE MME NYSSSENS ET CONSORTS

Art. 7

Au § 2, insérer avant l'alinéa 1er, l'alinéa suivant :

«Le comité local d'éthique concerné ne peut valablement délibérer que si deux tiers des membres sont présents. Il statue à la majorité des deux tiers des membres présents.»

Justification

La procédure n'indique pas les quorums de présence et les quorums de vote. On ignore à quelle majorité l'avis du Comité local d'éthique sera réputé favorable.

N° 335 DE MME NYSSSENS ET CONSORTS

Art. 7

Au § 2, alinéa 3, supprimer la deuxième phrase.

Justification

L'avis de la Commission fédérale, en tant qu'organe de contrôle indépendant, doit rester prépondérant. Il n'est pas normal qu'en cas de dépassement du délai de deux mois, on passe outre son avis.

N° 336 DE MME NYSSSENS ET CONSORTS

Art. 7

Au § 2, alinéa 3, supprimer la dernière phrase.

Justification

Amendement technique.

Cette phrase figure déjà à l'article 10 qui règle la procédure devant la Commission fédérale.

N° 337 DE MME NYSSSENS ET CONSORTS

Art. 8

À l'alinéa 2, quatrième tiret, supprimer les mots « , le cas échéant, ».

Verantwoording

Geen enkel onderzoek mag worden aangevat vóór er een gunstig advies is gegeven door het plaatselijk ethisch comité en door de Commissie. Aangezien beide instanties bij de procedure betrokken zijn, moeten de adviezen van beide instanties aan de betrokkenen worden meegedeeld. Het is immers mogelijk dat het advies van de Commissie afwijkt van een gunstig advies van het plaatselijk ethisch comité van het ziekenhuis in kwestie.

Nr. 338 VAN MEVROUW NYSSSENS C.S.

Art. 9

In § 2 van dit artikel het vierde lid vervangen als volgt:

«Elke taalgroep van de commissie telt evenveel mannen als vrouwen.»

Verantwoording

Aangezien embryo's en eicellen toch nog steeds voortkomen uit het lichaam van de vrouw, of de bevruchting nu al dan niet technisch begeleid is, belangen experimenten op menselijke embryo's in de eerste plaats de vrouwen aan. Ons lijkt het dan ook essentieel dat vrouwen en mannen gelijk vertegenwoordigd zijn in de Commissie, zeker omdat het voorstel het mogelijk maakt de aanmaak van eicellen te stimuleren voor louter wetenschappelijke doeleinden.

In de individuele nota die is opgenomen in advies nr. 18 van 16 september 2002 van het Raadgevend Comité voor bio-ethiek staat te lezen dat vrouwen zelf uiteenlopende meningen hebben omtrent het vraagstuk van begeleide voortplanting. Alle vrouwen zijn het er evenwel over eens dat de waardigheid van de vrouw niet mag worden aangetast. MBV-technieken staan dus enkel en alleen ten dienste van de vrouw.

Nr. 339 VAN MEVROUW NYSSSENS C.S.

Art. 9

In § 3, eerste lid, van dit artikel het woord «gewone» vervangen door de woorden «twee derde».

Verantwoording

De verschillende maatschappelijke stromingen moeten op een zo democratisch mogelijke manier in de Commissie vertegenwoordigd zijn.

Justification

Aucune recherche ne peut être entamée avant qu'un avis favorable du Comité local d'éthique et de la Commission n'ait été rendu. Dès lors que deux instances interviennent dans la procédure, les avis rendus par les deux instances doivent être portés à la connaissance des personnes concernées. Il se peut, en effet, que l'avis de la Commission s'écarte d'un avis favorable du comité local d'éthique de l'hôpital concerné.

N° 338 DE MME NYSSSENS ET CONSORTS

Art. 9

Au § 2, remplacer l'alinéa 4 comme suit:

«La commission doit compter un nombre égal d'hommes et de femmes au sein de chaque groupe linguistique.»

Justification

Les expérimentations sur les embryons humains concernent en premier lieu les femmes dès lors que embryons et ovocytes restent des produits de leur corps, que la fécondation ait été techniquement assistée ou pas. L'exigence de la parité hommes-femmes au sein de la Commission nous semble dès lors essentielle, particulièrement lorsque la proposition ouvre la porte à des stimulations ovariennes aux seules fins de recherche scientifique.

Dans la note individuelle contenue dans l'avis n° 18 du 16 septembre 2002 relatif à la recherche sur l'embryon humain *in vitro*, il apparaît que même si la question de la reproduction assistée reste un lieu de divergence entre les femmes elles-mêmes, le consensus se fait néanmoins autour de la nécessité de préserver la dignité des femmes, en mettant les techniques intrusives de la reproduction assistée, au seul service des besoins de celles-ci.

N° 339 DE MME NYSSSENS ET CONSORTS

Art. 9

Au § 3, alinéa 1er, remplacer le mot «simple» par les mots «des deux tiers».

Justification

La composition de la Commission doit représenter les différentes tendances de la société de la manière la plus démocratique possible.

Nr. 340 VAN MEVROUW NYSSSENS C.S.

Art. 10

In § 3, eerste volzin, van dit artikel de woorden «beslist de commissie» vervangen door de woorden «kan de commissie alleen geldig beraadslagen en beslissen als twee derde van de leden aanwezig zijn en beslist zij».

Verantwoording

Voor zo'n belangrijke beslissing moet een aanwezigheidsquorum gelden.

Nr. 341 VAN MEVROUW NYSSSENS C.S.

Art. 13

De woorden «de artikelen 3, 5°, 4, 5 en 6» vervangen door de woorden «de artikelen 3 tot 8, en 10, § 3,».

Verantwoording

A priori is er geen enkele reden om geen strafrechtelijke sanctie in te voeren op de niet-naleving van de werkingssfeer van de wet (artikel 3, 1°), van de progressiviteitsregels van artikel 3, 6°, van de procedure (artikel 7) of van de verplichting om de toestemming van de donors te vragen (artikel 8). De vastgestelde strafsancities zijn immers helemaal niet buitensporig: de rechter kan uit de hem voorgestelde waaier van straffen de meest geschikte kiezen. De strafsancities hebben duidelijk een ontradende bedoeling.

Het blijft overigens duidelijk dat de controle in de eerste plaats wordt uitgeoefend door de plaatselijke ethische comités en vooral door de Federale Commissie, die een door een plaatselijk ethisch comité toegestaan onderzoek kan opschorten en zelfs verbieden.

*
* *

N° 340 DE MME NYSSSENS ET CONSORTS

Art. 10

Au § 3, première phrase, remplacer les mots «la commission» par les mots «la commission ne peut valablement délibérer que si deux tiers des membres sont présents et elle».

Justification

Pour des décisions aussi importantes, il convient de prévoir un quorum de présence.

N° 341 DE MME NYSSSENS ET CONSORTS

Art. 13

Remplacer les mots «les articles 3, 5°, 4, 5 et 6» par les mots «les articles 3 à 8, et 10, § 3,».

Justification

Rien ne justifie *a priori* de ne pas sanctionner pénalement, le fait de ne pas respecter le champ d'application de la loi (article 3, 1°, ou les règles de progressivité prévues à l'article 3, 6°, ou encore le non respect de la procédure (article 7), ou le fait de ne pas recueillir le consentement des donneurs (article 8), et cela d'autant que les sanctions pénales prévues ne sont pas excessives, le juge ayant le loisir de choisir la sanction la plus appropriée dans la fourchette qui lui est proposée. Les sanctions pénales ont un effet clairement dissuasif.

Même si, on l'a bien compris, l'essentiel du contrôle est exercé par les comités locaux d'éthique et surtout par la Commission fédérale, laquelle peut interrompre, voire interdire une recherche autorisée par un comité local d'éthique.

Clotilde NYSSSENS.
Magdeleine WILLAME-BOONEN.
René THISSEN.

*
* *

**OPNIEUW INGEDIENDE
AMENDEMENTEN**

—————

Art. 3

— Nrs. 16 en 22: *door mevrouw Nyssens c.s.*

Art. 3bis

— Nr. 21: *door mevrouw Nyssens c.s.*

Art. 3ter
(oud art. 3bis)

— Nr. 24: *door mevrouw Nyssens c.s.*

Art. 4

— Nr. 25: *door mevrouw Nyssens c.s.*

**AMENDEMENTS
REDÉPOSÉS**

—————

Art. 3

— N°s 16 et 22: *par Mme Nyssens et consorts.*

Art. 3bis

— N° 21: *par Mme Nyssens et consorts.*

Art. 3ter
(ancien art. 3bis)

— N° 24: *par Mme Nyssens et consorts.*

Art. 4

— N° 25: *par Mme Nyssens et consorts.*